

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

XVIII. De conjugatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

defunctâ uxore ipsius, in novum matrimonium cum eodem convenire, *cap. 1, c. Variens 7, eod. t.* Sicut & si adulterium tantum intercesserit, nullo contractu matrimonii, aut sponsalium admixto, *cap. Significasti 6, cap. Cum haberet 5, d. tit.*

§. 3. Interraptorem & raptam an consistat matrimonium?

Quæsitum est, An inter raptorem & raptam consistere possit matrimonium? Negat Justinianus *imp. in l. unica C. De raptu virg.* At diversum constituit Innocentius Pont. quem magis sequimur, *cap. fin. Ext. De raptu juncto cap. penult. & ult. Ext. De secun. nupt.* adhibito tamen temperamento Concilii Tridentini, cujus Decretum hic integrum subjicimus. Decernit, *inquit*, sancta Synodus, inter raptorem & raptam, quamdiu ipsa in potestate raptoris manserit, nullum posse consistere matrimonium. Quod si raptâ a raptoe sepa-

rata, & in loco tuto & libero constituta, illum in virum habere consenserit, eam raptor in uxorem habeat; & nihilominus raptor ipse, ac omnes illi consilium, auxilium, & favorem præbentes, sint ipso jure excommunicati, ac perpetuò infames, omniumque dignitatum incapaces, & si Clerici fuerint, de proprio gradu decedant. Teneatur præterea raptor mulierem raptam, sive eam uxorem duxerit, sive non duxerit, decenter arbitrio judicis dotare, *Conc. Trid. Sess. 24. can. 6. de reform. matrim.*

Notatio in tit. 17.

a Dummodo adulterium non interruerit, *cap. 3, & Ioan. And. per Panorm. & communem receptus ibid. Ext. De eo qui duxit in matr. teste Navarro in Manuali cap. 21, num. 46, & facit can. Si quis vivente, xxxi, q. 1, qui est Concilii Turburienfis.*

DE CONJUGATIS.

TITULUS XVII.

§. 1. Conjugati qui, & qua ratione prohibentur aliud matrimonium contrahere.

Conjugatos vocamus, virum & mulierem in unum quasi jugum matrimonii coactos; quorum ea conditio est, ut durante matrimonio alteri tertio conjungi non possint, *cap. Gaudemus 8, Ext. De divor.* Vt hinc matrimonium solo etiam utriusque contrahentium consensu initum, per posterius matrimonium, licet carnis copula consummatum, minime dirimatur, *cap. penult. Ext. De sponsal. c. 3, c. 5, Ext. de sponsa duor.*

Nec movet, quod Patriarchæ, & alii viri justè legantur plures uxores simul habuisse. Nam id plane extraordinarium fuit, utpote divinâ revelatione (ut interpretatur Innocentius III.) illis concessum, *de c. Gaudemus*; ac proinde trahi non debet in consequentiam, *l. Quod vero 14, D. de legib. c. Quod ob gratiam De R. l. lib. 6.*

§. 2. Matrimonium licet inutile, nihilominus impedi-
mento est secundo matrimonio contrahendo.

Idque adeò obtinet, etiam si prius matrimonium plane nullius usus sit, propter morbum vel excisionem, *can. Hi qui qui xxxi, q. 7, vel sterilitatem, can. Tantum d, q. 7, vel propter diuturnam*

absentiam alterius conjugum, *cap. 2, Ext. De secund. nupt. Conc. Trid. Sess. 24. can. 5.*

§. 3. Absentiam alterius conjugum legitimam causam non esse matrimonium contrahendi nisi de morte absentis certò constet.

Quò spectat rescriptum Clementis III, ad Episcopum Casaraugustanam, de mulieribus, qui viros suos absentes ultra septennium cum diligenti disquisitione prætolata, continere se non poterant: Quod quantumcumque, *inquit*, annorum numero ita remaneant viventibus viris suis, non possunt ad aliorum consortium canonicè convolare: nec auctoritate Ecclesiæ, addit, permittas contrahere, donec certum nuntium recipiant de morte virorum, *text. est in cap. in præsentia 19, Ext. De sponsal.* Quod non minus in viris, uxeribus suis absentibus, observandum esse, docet Lucii III, constitutio, *in d. cap. 2, Ext. De secund. nupt.*

§. 4. De eo qui non expectato certo nuntio de morte absentis conjugis, aliud matrimonium contraxit.

Si qua tamen mulier, non recepto certo

○○○○ 2

DUB.

nuntio de morte absentis mariti, matrimonium forte contraxerit; non idē tamen matrimonium rescindendum erit, sed eatenus sustinebitur matrimonium, ut ipsa posteriori marito quidem postulanti debitum reddere teneatur; ē diverso verō exigere ipsa non possit, *d. c. 2, §. si verō de secun. nupt.* Quæ similiter absente uxore a marito observanda sunt, *d. cap. 2, Vide omnino Navar. in Manuali cap. 22, n. 53.* Quod enim ad fidem & debitum conjugale attinet, maritus & uxor pari passu ambulant, *can. Præcipit. o, can. Apud nos & can. fin. xxxii. g. 5, & d. c. 2.* Vi enim secundus maritus innocens, contra legem conjugii, jure suo

privandus non est, ita mulieri minimè permitendum est, ut contra sensum conscientie suæ, debitum ab eo postulet.

§. 5, Conjuge redempto, vel aliter supersite, prius matrimonium restituitur.

Illud nihilominus perpetuò retinendo; ut quocumque casu & tempore conjux absens redierit, aut supersitem eum esse constiterit, posterius matrimonium illic è dissolvendum, & prius redintegrandum sit, *d. cap. 2, in fine De secun. nupt.*

DE CLAM CONTRAHENTIBVS MATRIMONIUM SIVE DE CLANDESTINA DESPONSATIONE.

TITULUS XIX.

§. 1. De clam contrahentibus matrimonium.

His enumeratis, accedant postremò ex decreto Concilii Tridentini, qui clam matrimonium contrahunt. Nam & horum matrimonium irritum est, *Conc. Trident. sess. 24, cap. 3, de res. m. matrim.* Quamvis enim jure antiquorum Canonum matrimonium clandestinum, libero contrahentium consensu inicum, verum erat matrimonium, *c. 2, Ext. de clandest. despons. & favetur idem Concil. Trident. c. 1, in princ.* (si quidem & consensus privatim interpositus, consensus est, *l. Ab Anastasio & ibi Bald. Cod. Mandati, l. Non minorem Cod. De transact.* qui sufficit in contrahendo matrimonio, *can. Sufficiat xxvii, quasi 2, c. Cum locum 4, cap. Tua Ext. de sponsal.*) attamen cum dictum Concilium animadverteret, non levia incommoda oriri ex hujusmodi matrimonio; præsertim in illis, qui in statu damnationis permanentes, dum priore uxore, cum qua clam contraxerant, relictâ eum alia palàm contrahunt, & cum ea in perpetuo adulterio vivunt; idcirco sacri Lateranensis Concilii sub Innocent. III, celebrati, *c. ult. Ext. De clandest. despons.* vestigiis in hærendo, præcipit, ut in posterum, antequam matrimonium contrahatur, ter à proprio contrahentium Parocho, tribus continuis diebus festivis in Ecclesia inter Missarum solemnias, publicè denuntietur, inter quos matrimonium sit contrahendum: quibus denuntiationibus factis, si nullum legitimum opponatur impedimentum, ad celebrationem matrimonii in facie Ec-

clesiæ procedatur; ubi Parochus, viro & muliere interrogatis, & eorum mutuo consensu intellecto, vel dicat, *Ego vos in matrimonium coniungo, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti:* vel aliis utatur verbis, juxta receptum uniuscujusque Provincia ritum. Quod si aliquando probabilis fuerit suspicio, matrimonium malitiosè impediri posse, si tor præcellerint denuntiationes; tunc vel una tantum denuntiatio fiat, vel saltem Parocho, & duobus vel tribus testibus præsentibus matrimonium celebretur; deinde ante illius consummationem denuntiationes in Ecclesia fiants ut si aliqua subsunt impedimenta, facilius detegantur: nisi Ordinarius ipse expedire judicaverit, ut prædictæ denuntiationes remittantur: quod illius prudentiæ & judicio sancta Synodus relinquit. Quia iter, quàm præsentè Parocho, vel alio Sacerdote, de ipsius Parochi seu Ordinaris licentia, & duobus vel tribus testibus matrimonium contrahere attentabant, eos sancta Synodus ad sic contrahendum omninò inhabiles reddit: & hujusmodi contractus irritos, & nullos esse decernit; prout eos præsentè decreto irritos facit & annullat. Ita Concil. Trident. *d. cap. 1, de reform. matrim.*

§. 2, Quos hoc decretum liget.

Vbi tamen animadvertendum est, decretum hoc ad ea tantum matrimonia pertinere, quæ post